

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

INSTYTUT DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

JAWNE

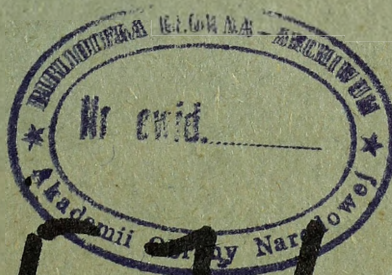
~~POUFNE~~

Egz. nr ...1

Płk dr Józef ŁAZAREK

SPRAWOZDANIE
Z BADAŃ OPINII SŁUCHACZY AON
W ZAKRESIE METODYKI PRAC DYPLOMOWYCH
ĆWICZENIA - CZ.II.

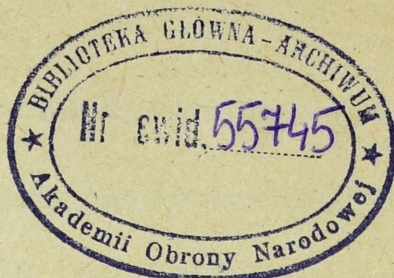

55745

WARSZAWA

1991

INSTYTUT DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

JAWNE

~~POUFNE~~

Egz. nr .....¹

Płk dr Józef ŁAZAREK

SPRAWOZDANIE

Z BADAŃ OPINII SŁUCHACZY AON
W ZAKRESIE METODYKI PRAC DYPLOMOWYCH
ĆWICZENIA - CZ.II.

*Archiwum
Instytutu Dydaktyki Wojskowej
28 VII, 2003 ju Keliwood*

Sprawozdanie

z przeprowadzonych badań opinii słuchaczy III Kursu AON

TEMAT BADAŃ: Metodyka prac dyplomowych w AON

CEL BADAŃ: Uzyskać od słuchaczy kończących studia informacje umożliwiające podniesienie jakości prac dyplomowych.

TEREN BADAŃ: AON

CZAS BADAŃ: maj-czerwiec 1991

UCZESTNICZY BADAŃ: słuchacze III KWL - gr.og.

PROWADZĄCY BADANIA: Płk dr Józef ŁAZAREK

ZAGADNIENIA BADAWCZE:

1. Wybór tematu pracy dyplomowej
2. Komunikatywność tematu pracy dyplomowej
3. Wpływ systemu kształcenia w AON na metodykę prac dyplomowych
4. Propozycje doskonalenia metodyki prac dyplomowych w AON

WARUNKI PRZEPROWADZENIA BADAŃ

Dla uzyskania opinii słuchaczy wykorzystano ankietę otwartą. Wszyscy respondenci odpowiadali na pytania indywidualnie, anonimowo, dysponując czasem kilkunastu dni. Wyniki badań będą wykorzystane w procesie studiów w AON w dziale taktyczno-operacyjnym oraz w metodyce szkolenia.

Jednocześnie uzyskane wyniki badań stanowiąc będą uzupełnienie, weryfikujące wnioski sformułowane w pracy naukowej p. "ĆWICZENIA-Cz. I" nt. "Doskonalenie metodyki przygotowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych w AON". Wyd. AON. Warszawa 1990 /Nr bibl. Pf 3105/.

WYNIKI BADAŃ:

1. Czy przyjęty w AON sposób otrzymania tematu pracy dyplomowej jest odpowiedni?

- a/ tak - 47%
- b/ nie - 50%
- c/ nie wiem - 3%

Uwagi dodatkowe:

- bardzo mały wybór tematów, szczególnie dla słuchaczy kolejnych grup szkoleniowych;
- temat pracy powinien być wybrany już na I roku studiów /zgłoszony przez słuchacza i akceptowany przez przełożonych/;
- temat pracy dyplomowej powinien być kontynuacją pracy kursowej;

2. Tematy prac dyplomowych są obecnie:

- a/ komunikatywne - 69%
- b/ niezbyt jasne - 28%
- c/ trudno zgadnąć o co chodzi - 3%

Uwagi dodatkowe:

- potrzebna jest głęboka analiza tematu pracy dyplomowej, a następnie "ustalenie" z kierownikiem pracy o czym należy pisać;
- dużo jest tematów ćwiczeń - dywizyjnych - a słuchacze nie znają dobrze zamiaru dowódcy armii, stąd kłopoty z konstrukcją pracy dyplomowej w formie ćwiczenia.

3. Czy aktualny system kształcenia studentów w AON umożliwia w pracy dyplomowej:

a/ samodzielną pracę nad rozwiązywaniem problemów taktyczno-operacyjnych:

- tak - 45%
- nie - 55%

b/ korzystanie z materiałów źródłowych i literatury fachowej,

jej oceny i zastosowania przy rozwiązywaniu problemów będących przedmiotem pracy dyplomowej:

- tak - 80%
- nie - 20%

c/ zwięzłe i syntetyczne ujęcie rozwiązywanych problemów, wynikających z tematu pracy:

- tak - 60%
- nie - 40%

Uwagi dodatkowe:

- z reguły następuje powielanie prac dyplomowych z lat poprzednich, zmienia się tylko daty i przeciwnika;

- nie umiemy studiować literatury i stosować przypisy źródłowe.

4. Jakie trudności wystąpiły podczas:

a/ analizy tematu pracy dyplomowej

- na początku temat pracy analizowany jest pobieżnie, a naprawdę zastanawianie się nad tematem następuje przed obroną pracy dyplomowej;

- analiza jest niepotrzebna;
- żadnych trudności.

b/ konstrukcji referatu:

- kłopoty z dobraniem zagadnień /rozdziałów/, które w pełni odzwierciedlałyby treść tematu;

- określenie zakresu i głębi tematu determinujące układ pracy;
- nie było trudności, ponieważ wybrałem temat, który rozumiałem;
- po przestudiowaniu literatury bardzo często następowała zmiana układu referatu;

c/ formułowanie koncepcji metodyczno-taktycznej ćwiczenia;

- jeżeli nie zrobi się porządnie analizy tematu i rodzaju ćwiczenia w miesiącu październiku, to wówczas koncepcja metodyczno-taktyczna jest bardzo słaba, a kłopoty są ciągłe aż do czerwca;

- w AON nie ma swobody do zrealizowania własnej, samodzielnej koncepcji ćwiczenia;

d/ ustalenie harmonogramu opracowania pracy dyplomowej:

- to jest najłatwiejsze w pracy dyplomowej;

- są kłopoty, bo tematyka prac dyplomowych sięga często szczebli operacyjnych, a program kształcenia w AON zajmuje się tą problematyką w końcowym okresie studiów;

e/ współpracy z kierownikiem pracy dyplomowej:

- są trzy typy kierowników:

- "proszę pisać, a potem zobaczymy";

- "nie jest to najlepsze, co Pan napisał, ale ja to poprawię";

- "proszę przedstawić szczegółową koncepcję pracy dyplomowej, którą przedyskutujemy, a następnie po wspólnym ustaleniu, proszę pisać samodzielnie". - przeważa w praktyce typ pierwszy, który rodzi konflikty oraz drugi, który odbiera samodzielność, najlepszy jest trzeci typ, ale to rzadkość w AON;

- brak zainteresowania pracą ze strony kierowników;

f/ opracowanie poszczególnych rozdziałów /uzasadnienia przyjętych rozwiązań i dokumentów ćwiczenia/

- brak fachowej i użytecznej literatury;

- tematy prac dyplomowych często są rozpracowane w pracach doktorskich i habilitacyjnych - po co je powtarzać w pracy dyplomowej;

- brak wiedzy /umiejętności/ do rozwiązania problemów operacyjnych w pracy dyplomowej /program AON jest spóźniony o kilka miesięcy/;

g/ inne /jakie?/

- niekiedy w pracy nie zachodzi potrzeba opracowania tabel, wykresów, rysunków, bo wszystko to oddaje tekst, ale kierownik pracy uważa, że "taka praca lepiej wygląda".

5. Co powinno być w systemie kształcenia w AON aby dyplomant mógł spełnić w swojej pracy wymagania dotyczące "twórczego i wszechstronnego uzasadnienia przyjętych koncepcji i rozwiązań?"

- powinno się pisać pracę według własnego zainteresowania problematyką taktyczno-operacyjną;

- praca dyplomowa powinna opierać się na doświadczeniach wyniesionych z jednostki wojskowej;

- przed rozpoczęciem studiów w AON oficer ma dokładnie wiedzieć, jakie stanowiska służbowe /pierwsze/ może objąć po jej ukończeniu, a cały program powinien być przede wszystkim ukierunkowany do tych stanowisk /fachowość/ przy tym nie zaniedbać wykształcenia ogólnego, niezbędnego do kierowania wielkimi zespołami ludzi;

- system kształcenia w AON nastawiony jest głównie na powtarzanie utartych zwrotów, zachwytu nad normami taktycznymi /z sufitu/ i powielaniu prac dyplomowych doktorskimi i habilitacyjnymi, które nic nie dają ani dyplomantowi ani teorii sztuki wojennej;

- tematyka prac dyplomowych powinna dotyczyć problematyki: - batalion /dywizjon/ - pułk;

OCENA WYNIKÓW BADAŃ

Przeprowadzone ze słuchaczami III Kursu AON - grupy ogólnowojskowe, badania opinii dały bardzo ciekawy i użyteczny, gwarantujący rozwiązanie podjętych problemów badawczych.

Praca dyplomowa stanowi sobą integralną część studiów w AON a jej opracowanie i obrona jest warunkiem otrzymania dyplomu ukończenia uczelni.

Celem pracy dyplomowej jest:

- sprawdzenie dojrzałości słuchacza w zakresie samodzielnego rozwiązania problemów taktyczno-operacyjnych, mających użytkowe znaczenie dla potrzeb jednostek lub uczelni;

- sprawdzenie umiejętności korzystania przez słuchaczy z literatury źródłowej oraz umiejętności poprawnego myślenia wyrażonego na piśmie;

- umożliwienie słuchaczom przeprowadzenia badań naukowych związanych z tematem pracy.

W AON rozróżnia się prace przygotowane w formie referatu /opracowanie teoretyczne/ i ćwiczenia taktycznego /kilka podstawowych dokumentów/.

Tematyka pracy dyplomowej w AON dostosowana jest do zasadniczego profilu studiów i obejmuje zagadnienia taktyczno-operacyjne, analizę i ocenę działań rodzajów wojsk podczas minionych wojen, a także uwzględnia inne problemy będące przedmiotem kształcenia lub mogące usprawnić działalność szkoleniową w wojskach i wyższym szkolnictwie wojskowym.

Opracowana tematyka prac dyplomowych uwzględnia potrzeby zgłoszone przez RSZ, IC MON, OW dyrektywę szkoleniową MON oraz potrzeby AON wynikające z planu pracy naukowo-badawczej i regulaminu studiów. Dopuszcza się w AON, w uzasadnionych przypadkach, możliwość zgłoszenia tematu pracy dyplomowej przez słuchaczy.

Twórczość pracy dyplomowej polega na tym, że dyplomantom przysługuje prawo wysuwania własnych koncepcji i rozwiązań, odmiennych od obowiązujących i przyjętych w szkoleniu wojskowym, z tym, że wymaga to szczegółowego uzasadnienia merytorycznego.

W AON wypracowano, istniejący od szeregu lat model pracy dyplomowej, który funkcjonuje dość sprawnie i przynosi konkretne efekty szkoleniowe.

Uzyskane wyniki badań potwierdzają funkcjonalność aktualnego systemu opracowania i obrony pracy dyplomowej w AON, a jednocześnie wskazują kierunki doskonalenia w tym zakresie.

Odpowiedź na pierwsze pytanie badawcze wskazuje przewagę

/ponad 50% opinii respondentów/ wypowiedzi, że w AON przyjęty sposób wyboru tematu pracy dyplomowej nie jest odpowiedni. Przeważają sugestie, że temat pracy powinien być już wybrany na początku I roku studiów. Śród dużej ich liczby, tak by dyplomant mógł w znacznym stopniu uwzględnić własne zainteresowania. Komunikatywność tematów prac dyplomowych jest duża, ale aż 28% uważa, że nie są one zbyt jasne. Wymaga to, po uzgodnieniu z kierownikiem pracy, zdecydowania się - trochę ryzykowne - "na coś".

Niepokój wzbudza odpowiedź na pytanie trzecie. Otóż 55% respondentów uważa, że AON nie przygotowała ich skutecznie do samodzielnego rozwiązania problemów taktyczno-operacyjnych.

Stawia to pod znakiem zapytania kształcenie słuchaczy AON z taktyki ogólnej i rodzajów wojsk, a także sztuki operacyjnej, co potwierdza uzyskane wcześniej wyniki badań.^{1/} To wyjaśnia pewną prawidłowość w AON, że "prace dyplomowe są powielane co-rocennie i nic nie wnoszą konkretnego do teorii sztuki wojennej". Przy tej okazji, opiniujący stwierdzają, że nie umieją korzystać krytycznie z literatury źródłowej /20%/ oraz nie potrafią wyrazić na piśmie swoich myśli /40%/.

Podczas opracowania pracy dyplomowej najczęstszymi kłopotami były: pobieżna analiza tematu i niezbyt udana konstrukcja referatu /dobór rozdziałów/, co wymagało w końcowej fazie pracy, po głębszym przemyśleniu - dość radykalnych zmian w treści /podobnie bywa z pobieżnym formułowaniem koncepcji metodyczno-taktycznej ćwiczeń/. Przy opracowaniu treści rozdziałów brak stosownej wie-

---

1/ Por. Sprawozdanie z badania opinii dotyczących przygotowania metodycznego absolwentów AON do zadań w jednostkach i uczelniach wojskowych. Wyd. AON, Warszawa 1991 /Nr bibl. Pf 3168/ oraz Sprawozdanie z badania opinii słuchaczy III kursu AON-gr. og. dotyczące ćwiczeń grupowych, gier wojennych i szkieleto- wych w AON. Wyd. AON. Warszawa 1991 /Nr bibl. Pf 3179/.

dzy taktyczno-operacyjnej. Jak się wydaje są tu dwa powody. Pierwszy, że słuchacz od momentu wyboru tematu pracy dyplomowej np. dotyczącej problematyki dywizyjnej, wymagającej zwłaszcza w ćwiczeniach znajomości operacji armijnej /obronnej bądź zaczepnej/, pracuje po omacku, bo tę wiedzę uzyskuje dopiero w kolejnych miesiącach, gdy praca jest już prawie ukończona. Druga przyczyna to ta, że słuchacze mają doświadczenie w większości ze szczebla pododdziału /kompania, czasem batalion/, a prace dotyczą problematyki od pułku wzwyż. A doświadczenie, o czym przy każdej okazji informują wojskowi teoretycy, odgrywa pierwszorzędne znaczenie w działalności publicystycznej. Dlatego też powtarzają się w wypowiedziach słuchaczy opinie że "tematyka prac dyplomowych powinna dotyczyć problematyki batalion-pułk". Bo taki szczebel dowodzenia jest im po prostu bliższy, łatwiejszy do zrozumienia, ze względu na stopień własnej wyobraźni taktycznej.

Uzyskane wyniki badań traktowane są jako sygnał kończących studia w AON oficerów, których stać na luksus obiektywizmu i szczerości. Cieszy fakt, że opinie w większości wypadków są pozytywne ale jednocześnie wskazują kierunki doskonalenia metodyki opracowania prac dyplomowych w AON. Uogólniając wnioski wpływające z opinii respondentów można stwierdzić, że propozycje słuchaczy sugerują:

1. W AON należy sformułować dużą ilość komunikatywnych tematów prac dyplomowych, by słuchacze mogli wybrać swobodnie temat zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

2. Tematyka prac dyplomowych winna dotyczyć problematyki batalionowej - pułkowej, bliższej wiedzy i doświadczeniu słuchaczy.

3. Wybór tematu pracy dyplomowej powinien mieć miejsce już na początku I roku studiów, co ułatwi organizację studiowania, dobór i krytyczną ocenę literatury oraz swobodne przeprowadzenie stosownych badań w wojskach.

4. Zajęcia z taktyki i sztuki operacyjnej powinny w efekcie końcowym dać słuchaczom umiejętność rozwiązywania problemów taktycznych w działaniach bojowych, co jest warunkiem podstawowym przy opracowaniu prac dyplomowych.

5. W toku studiów w AON słuchacze niezależnie od pracy dyplomowych powinni opracować szereg różnych /krótkich/ opracowań teoretycznych - ze swojej specjalności wojskowej - dla nabycia wprawy w analizie tematu, korzystania z literatury i zwięzłego wyrażania myśli na piśmie.

Wydrukowano w 2 egz. - egz. 1 i 2 Bibl.Gł.-Dz.Zb.Niejawnych

Wyk. płk J.ŁAZAREK

Druk K.Ś. dn.15.07.1991 r.

Nr Ks.masz. ~~pl 3/IDW~~ 183

